

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.268.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16768 Pani Posłanki Agnieszki Ścigaj wraz z grupą posłów, w sprawie projektowanych zmian w ustawie o pomocy społecznej (UD315) oraz ich potencjalnych skutków dla systemu opieki społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wyjaśnić, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że domy pomocy społecznej pozostają istotnym elementem systemu wsparcia w ramach opieki długoterminowej, a planowana nowelizacja ustawy o pomocy społecznej ma na celu uporządkowanie dostępu do różnych form wsparcia i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia w tym mieszkań wspomaganych.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, wpisanego do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD315, jest zainicjowanie reformy ukierunkowanej na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz zapewnienie skuteczniejszych i lepiej skoordynowanych form wsparcia dla osób i rodzin wymagających wsparcia.

Bezpośrednią przyczyną podjęcia prac legislacyjnych jest konieczność dostosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej do aktualnych wyzwań, w tym potrzeb wynikających z procesu rozwoju usług, rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i środowiskowych form wsparcia.

Całość aktualnych działań w obszarze polityki społecznej, zwłaszcza w sferze rozwoju usług społecznych, podejmowanych jest przy uwzględnieniu idei deinstytucjonalizacji. Jest to podejście przyjęte zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, w licznych inicjatywach Unii Europejskiej o wymiarze społecznym, jak również od lat obecne w polskiej polityce społecznej, w planowanych i wdrażanych rozwiązaniach z zakresu zabezpieczenia społecznego, rozwoju usług społecznych i wsparcia osób najbardziej potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Koncepcja ta, rozumiana jest jako dążenie do zapewnienia różnych możliwości i form opieki jak najbliżej środowiska osoby będącej ich beneficjentką lub beneficjentem. Zakłada również zapewnienie prawa wyboru i prawa do niezależnego życia w środowisku znanym osobom korzystającym ze wsparcia tak długo, jak będą sobie tego życzyły i będą do tego zdolne w zakresie psychicznym, fizycznym i intelektualnym.

Trzeba podkreślić, że deinstytucjonalizacja nie wiąże się z zamknięciem instytucji funkcjonujących w obszarze wsparcia. Wyznacza kierunek rozwoju polityki społecznej w taki sposób by zwiększać dostęp i rodzaje form wsparcia oparte na usługach świadczonych w środowisku, formach wsparcia dziennego, mieszkaniach wspomaganych (również dla osób wymagających wsparcia całodobowego).

Projekt ustawy stanowi odpowiedź między innymi na postulaty od lat zgłaszane przez stronę społeczną i przedstawicieli samorządów wszystkich szczebli. Proponowane rozwiązania uwzględniają też wnioski przedstawione m.in. w raportach Najwyższej Izby Kontroli, wystąpieniach generalnych i stanowiskach Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka. Wypracowane rozwiązania są także efektem prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej powołanego jako organ opiniodawczodoradczy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w skład którego weszli zarówno eksperci jak i praktycy zajmujący się obszarem pomocy społecznej.

Zwracam szczególną uwagę na fakt, że ostateczny kształt projektowanych przepisów zależy od dalszych etapów procesu legislacyjnego. Zakończony został pierwszy etap konsultacji publicznych projektu, trwa analiza zebranych opinii i na dalszych etapach będą komunikowane ewentualne zmiany wynikające z uwzględnienia zgłoszonych propozycji.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) dysponuje częściowymi danymi dotyczącymi funkcjonowania systemu usług środowiskowych, gromadzonymi m.in. w ramach sprawozdania resortowego MRPiPS-03 pn. „Sprawozdanie z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach”. Sprawozdanie obejmuje informacje dotyczące liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodzaju udzielanych świadczeń, powodów przyznania pomocy oraz form wsparcia realizowanych przez gminy i powiaty.

W ramach sprawozdania gromadzone są informacje o powodach udzielenia osobom i rodzinom wsparcia z pomocy społecznej i typach rodzin objętych pomocą. Dane w sprawozdaniu są zbierane i prezentowane w ujęciu rocznym (za dany rok kalendarzowy). Sprawozdanie MRPiPS-03 wchodzi w skład programu badań statystycznych statystyki publicznej, który corocznie ustala się w oparciu o art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej i przyjmuje rozporządzeniem Rady Ministrów.

Dane gromadzone w ramach sprawozdawczości publicznej stanowią istotne źródło informacji wykorzystywane przy monitorowaniu systemu pomocy społecznej i planowaniu kierunków jego rozwoju.

Analiza danych pokazuje, iż w Polsce jest nadal odsetek gmin, które nie realizują zadania własnego jakim jest świadczenie usług opiekuńczych, co może utrudniać osobom wymagającym wsparcia uzyskanie pomocy odpowiadającej ich potrzebom. Nowelizacja przepisów ustawy o pomocy społecznej ma ułatwić rozwój usług środowiskowych, porządkować kwestię przyjmowania lokalnych strategii usług lokalnym i deinstytucjonalizacji, a także jasno wskazywać konieczność zaoferowania usług środowiskowych (również w formie mieszkania wspomaganego) w każdym przypadku, gdy sytuacja danej osoby na to pozwala. Zmiana ta ma na celu doprecyzowanie kolejności proponowanych form wsparcia oraz rozwój usług dostępnych w środowisku równocześnie zachowując prawo do uzyskania wsparcia w domu pomocy społecznej.

Istotną zaproponowaną zmianą w ustawie jest umożliwienie skorzystania ze wsparcia w mieszkaniu wspomaganym osobom z najwyższą potrzebą wsparcia i koniecznością wsparcia całodobowego.

Równocześnie trwają prace nad nowelizacją ustawy o pomocy społecznej w zakresie standardów usług opiekuńczych. Rada Ministrów 5 maja br. przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (UD340). Celem tego aktu jest wprowadzenie do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nowych regulacji w zakresie usług

opiekuńczych, w tym upoważnienia do wydania aktu wykonawczego, jakim jest rozporządzenie ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w sprawie usług opiekuńczych. Projektowana nowelizacja wprowadzi do ustawy o pomocy społecznej obowiązek świadczenia przez gminę usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób będących ich beneficjentami, zgodnie z przyjętym standardem, a także obowiązek monitorowania i oceny świadczenia usług. Wprowadzenie proponowanych regulacji zapewni przejrzystość prawa, pozwoli na lepsze dostosowanie przepisów do potrzeb osób korzystających z pomocy społecznej, a także ujednotoci zasady świadczenia usług opiekuńczych w skali kraju.

Trzeba podkreślić, że wsparcie środowiskowe w ramach systemu pomocy społecznej jest zadaniem własnym samorządów (np. świadczenie usług opiekuńczych, prowadzenie mieszkań wspomaganych czy treningowych). W resorcie rodziny prowadzone są programy zapewniające samorządom gminnym i powiatowym wsparcie w realizacji ich zadań własnych.

Program „Opieka 75+” kierowany jest do gmin liczących do 60 tys. mieszkańców. Jego celem jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i starszych. W bieżącym roku na realizację programu zaplanowano 80 mln zł.

Realizowany jest również Program „Korpus wsparcia seniorów”, składający się z dwóch Modułów. Celem Modułu I jest wsparcie finansowe gmin w organizowaniu usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich dla osób w grupie wiekowej 60+. Celem Modułu II jest za to wsparcie finansowe gmin w zakresie dofinansowania zakupu i użytkowania tzw. opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa. W br. zaplanowano na ten cel 65 mln zł.

W 2026 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dysponuje możliwością wsparcia finansowego działań samorządów w obszarze rozwoju sieci mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami. Środki przewidziane na realizację działania 4.4. Kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem” to w br. 24 mln zł.

Ze środków budżetu państwa przekazywanych rokrocznie rozbudowywana jest również sieć ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowych domów samopomocy).

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministrem Zdrowia oraz Kancelarią Prezesa Rady Ministrów realizują w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności reformę nr A4.6 pn. „Wzrost współczynnika aktywności zawodowej określonych grup poprzez rozwój opieki długoterminowej”. Reforma obejmuje dwa kamienie milowe, tj. Strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce w celu określenia priorytetów reformy oraz opracowanie i wejście w życie nowelizacji odpowiednich aktów prawnych w celu wdrożenia priorytetów reform określonych w strategicznym przeglądzie.

Na podstawie opracowanego przez Bank Światowy raportu pn. „Strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce w celu określenia priorytetów w zakresie reform” realizowane są następujące działania w ramach kamienia milowego A70G:

- analiza obowiązujących standardów jakości opieki długoterminowej w obszarze pomocy społecznej oraz przygotowanie projektu przepisów prawnych dotyczących standardów wybranych elementów jakości opieki w obszarze pomocy społecznej;

- wskazanie organów odpowiedzialnych za koordynację systemu opieki długoterminowej, ogół działań w zakresie monitorowania i ewaluacji jakości oraz działalność informacyjną;
- przegląd wydatków publicznych w celu oceny efektywności finansowania opieki długoterminowej ze środków publicznych;
- przyjęcie dokumentu, w którym zaproponowany zostanie zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości, gromadzenia danych ich i wykorzystywania.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw skierowano do konsultacji publicznych 26 marca 2026 r. Obecnie zbierane są uwagi zgłaszane w ramach konsultacji. Dodatkowo, 10, 16 i 17 kwietnia br. zorganizowano spotkania z przedstawicielami samorządów terytorialnych oraz domów pomocy społecznej poświęcone omówieniu planowanych zmian.

Z uwagi na aktualny etap prac legislacyjnych nad projektem oraz wieloaspektowość planowanych zmian nie jest możliwe precyzyjne określenie daty zakończenia trwających prac. Aktualna wersja projektu opracowana po zakończeniu konsultacji publicznych w MRPiPS zostanie przekazana do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. Następnie projekt zostanie skierowany do dalszych prac legislacyjnych w Sejmie.

W przekazanym do konsultacji projekcie proponuje się, aby projektowane przepisy weszły w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od ich ogłoszenia, z wyjątkiem regulacji dotyczącej opracowania strategii polityki społecznej przez gminę powiat i samorząd województwa oraz dotyczących konieczności ustanawiania lokalnych planów usług społecznych i deinstytucjonalizacji, które to mają wejść w życie 1 stycznia 2030 r.

Projekt zawiera przepisy przejściowe dotyczące strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz strategii w zakresie polityki społecznej, a także przepisy dotyczące osób zatrudnionych w ośrodkach interwencji kryzysowej. W razie stwierdzenia konieczności wprowadzenia innych regulacji przejściowych, zostaną one dodane do projektu.

Reasumując projekt ustawy przekazany do konsultacji społecznych ma na celu i zawiera zapisy dotyczące zwiększenia wsparcia świadczonego jak najbliżej osób go potrzebujących, poszerzenia dostępu do mieszkalnictwa wspomaganego oraz poszerzenia wsparcia całodobowego równocześnie zachowując dostęp do wsparcia w domach pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/